

Actieprogramma 'Werken aan een menswaardig bestaan, EU-arbeidsmigranten 2021-2025'

Voortgangsrapportage over 2022

Gemeente Rotterdam

21 maart 2023

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Integrale aanpak	5
Opbouw van de internationale samenwerking	6
Landelijke aanpak	6
Regionale samenwerking	7
Basis op orde in Rotterdam	7
Inzet in de vier geprioriteerde wijken	9
Klankbordgroepen	10
Communicatie	10
Onderzoek	11
Organisatie	11
Samenhang met andere programma's	11
Financiën	11
Actielijn 1 Zichtbare overheid	12
Actielijn 2 Aanpak criminaliteit en uitbuiting	15
In gesprek met Gabriela Zablocka	18
Actielijn 3 Registratie	19
In gesprek met Natalia Tanova	22
Actielijn 4 Huisvesting en leefbaarheid	23
In gesprek met Mariusz Wieczorek	27
Actielijn 5 Maatschappelijke ondersteuning	28
Actielijn 6 Bestendige terugkeer	31

Voorwoord

Mensen die slapen in parken. Overlast in onze wijken en buurten. En heftige verhalen over uitbuiting door huisjesmelkers en malafide uitzendbureaus. Het beeld dat de meeste mensen hebben van EU-arbeidsmigratie wordt bepaald door de problemen die een shock factor hebben. Deels terecht, want de impact van deze problemen op de stad is groot. Maar er speelt veel meer.

De afgelopen twee jaar hebben we de tanden gezet in de meest choquerende problemen rond EU-arbeidsmigratie. Dag in, dag uit werken professionals van de gemeente hard om de meest acute problemen het hoofd te bieden. Ik heb gezien hoe onze handhavers en hulpverleners effectief en respectvol te werk gaan om buiten slapende EU-arbeidsmigranten, afgedankt door hun werkgevers, weer wat perspectief te bieden. En we zijn er goed in geworden: in 2022 hebben we 221 EU-arbeidsmigranten aan het werk geholpen. Ook zijn er 249 vrijwillig vertrokken en 74 gedwongen teruggekeerd naar het land van herkomst.

En we hebben de tanden gezet in landelijke wetgeving. Een succesvolle lobby richting het Rijk leidt tot betere wetgeving om malafide uitzendbureaus en pandjesbazen aan te kunnen pakken. Het duurt nog even voordat we die wetten in de praktijk kunnen brengen, maar het is belangrijke vooruitgang. Met werkgevers willen we een stevig bondgenootschap aangaan om beter voor ingehuurde medewerkers te zorgen.

Maar er is meer aan de hand. Naast de drama's die de krantenkoppen vullen voltrekt zich een ander probleem – niet schoksgewijs, maar sluipend: het lot van de grootste groep, de groep die zich hier semipermanent vestigt. Tienduizenden EU-arbeidsmigranten wonen en werken in en rondom onze stad. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan onze stad, net als alle andere Rotterdammers, maar leiden toch een verre van normaal bestaan.

Als EU-burger zijn ze vrij, maar ook aan hun lot overgelaten. Velen van hen zijn niet geregistreerd en kennen de weg naar de overheid onvoldoende. Kennen hun rechten en plichten niet, spreken de taal niet, zijn niet geïntegreerd. Dit heeft grote consequenties voor de ontvangende samenleving: Rotterdam. De sociale cohesie verslechtert, burens kennen elkaar niet, scholen zien kinderen van EU-arbeidsmigranten komen en gaan. Het is geen doen. Hier moeten we werk van maken.

Na de start van het actieprogramma 2021 en het hele jaar 2022 boekten we vooruitgang op verschillende fronten. In deze voortgangsrapportage over het afgelopen jaar ziet u daar de resultaten van. De komende periode willen we dit goede werk voortzetten en daarnaast extra inzet plegen op een effectieve aanpak van uitzendbureaus en verhuurders, en samenwerking met werkgevers. Ook zetten we vol in op de registratie en inburgering van EU-migranten.

Dit college staat voor een menswaardig bestaan voor iedereen in onze stad. Dat geldt dus ook voor deze Rotterdammers, of ze hier nu tijdelijk zijn of niet.

Tim Versnel

Coördinerend wethouder EU-arbeidsmigranten

Integrale aanpak

Om meerdere redenen was 2022 een cruciaal jaar voor het actieprogramma EU-arbeidsmigranten. Sinds de start van de coronacrisis is het duidelijk(er) geworden dat er urgente uitdagingen spelen. De vaak directe noden waar EU-arbeidsmigranten mee kampen, zoals verlies van arbeids- en/ of huurcontract en daarmee hun zorgverzekering, risico op dakloosheid, zorgen om het welzijn en de gezondheid van EU-arbeidsmigranten heeft de roep om een beter handelingsperspectief groter gemaakt.

Kabinet Rutte IV heeft in het coalitieakkoord het duurzaam verbeteren van de positie van EU-arbeidsmigranten opgenomen, en hier structureel budget voor vrijgemaakt. In 2022 werden diverse wetswijzigingen en maatregelen voorbereid die hier in belangrijke mate aan bijdragen. Rotterdam neemt deel aan landelijke tafels om kennis vanuit de dagelijkse praktijk in te brengen, maatregelen hierop fijn te slijpen, de implementatie hiervan te helpen uitrollen en vinger aan de pols te houden.

De gemeenteraadsverkiezing van medio maart 2022 was een belangrijk ijkpunt voor de voortgang van zowel actieprogramma 'Werken aan een menswaardig bestaan' als het programma Goed Huren en Verhuren, waarmee we nauw samen optrekken. In 2022 kwam de Rotterdamse aanpak EU-arbeidsmigranten verder op stoom. Ook is een aantal hiaten in de aanpak en de omvang en complexiteit van de opgave(n) beter inzichtelijk geworden met de rapportages 'Gescheiden werelden, een fenomeenonderzoek naar EU-arbeidsuitbuiting, veiligheidsbeleving en sociale cohesie in Carnisse, Oud Charlois en de Tarwewijk' en de eindrapportage 'Verkenning naar de arbeidsmarkt voor EU-arbeidsmigranten in Rotterdam'.

Deze tweede voortgangsrapportage geeft inzicht in de voortgang en resultaten die zijn geboekt in 2022 vanuit het actieprogramma EU-arbeidsmigranten.

Programmadoelen

Rotterdam heeft in het vijfjarig actieprogramma drie hoofddoelen opgenomen:

1. Beter zicht krijgen op het aantal EU-arbeidsmigranten dat in Rotterdam woont en waar zij wonen;
2. De positie van EU-arbeidsmigranten binnen de Rotterdamse samenleving versterken en normaliseren;
3. Wijken prettig leefbaar maken voor zowel EU-arbeidsmigranten als overige bewoners.

Voor deze integrale aanpak gelden de volgende uitgangspunten:

- Aanjagen van en in de voorhoede meedoen aan de landelijke uitrol van de aanpak EU-arbeidsmigranten;
- Regionale samenwerking versterken ten behoeve van betere regionale verspreiding van de opgaven rondom huisvesting en werkgelegenheid van EU-arbeidsmigranten;
- Basis op orde binnen Rotterdam.

Opbouw van de internationale samenwerking

In 2022 is een start gemaakt met de opbouw van internationale contacten rondom het thema arbeidsmigratie. Van 4-6 oktober werd in Rotterdam een driedaags Mutual Learning Event georganiseerd samen met Eurocities, een samenwerkingsverband van meer dan 200 steden. Steden uit onder andere Polen, Duitsland, Zweden en Ierland kwamen de Rotterdamse aanpak 'EU mobile citizens' bekijken, volgden workshops, presentaties van wetenschappers en de European Labour Authority (ELA) en wijkwandelingen in Rotterdam-Zuid.

Met de Roemeense staatssecretaris van Sociale Zaken was er een bilaterale kennismaking, en Europarlementariër Agnes Jongerius kwam op werkbezoek in Carnisse. Naar aanleiding van deze oriënterende werkbezoeken wordt in 2023 gewerkt aan een internationale (lobby)-strategie, waar mogelijk met nationale partners zoals het ministerie van SZW en de G4-steden.

Landelijke aanpak

De voortgang op de landelijke ontwikkelingen staat in de [jaarrapportage van het Rijk](#). Vanuit Rotterdam verloopt de beïnvloeding van het publieke debat, bijvoorbeeld om wetswijzigingen, financiering of beleidsaanpassingen te bewerkstelligen, via samenwerking met en waar nodig lobby richting het Rijk en Tweede Kamerleden.

De gemeente Rotterdam is sinds 2021 vaste deelnemer aan het landelijke medeoverhedenoverleg Aanjaagteam EU-arbeidsmigranten, en neemt plaats in werkgroepen waar wetswijzigingen worden voorbereid (o.a. Registratie en Goed Huren en Verhuren). Vanuit de geleerde lessen uit ons programma en de wijkpraktijk kunnen we de landelijke aanpak beter helpen te richten op de concrete vraagstukken die spelen.

Voorafgaand aan het landelijk debat over arbeidsmigratie in mei vond er een rondetafelgesprek plaats met de Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid van de Tweede Kamer. Voormalig wethouder Moti nam hier namens de G4-steden aan deel. Ook leverde Rotterdam een [position paper](#) aan voorafgaand aan dit commissiedebat.

Eind 2022 vond er een werkbezoek plaats met ministers Van Gennip (SZW) en De Jonge (Wonen) in Carnisse, om beide bestuurders kennis te laten maken met de wijkpraktijk en samenwerking op de dossiers EU-arbeidsmigranten en Goed Huren en Verhuren te versterken. Ook werd een kennismaking met de nieuwe Nationaal Rapporteur Mensenhandel

georganiseerd en bezochten 2 Kamerleden Rotterdam om de aanpak arbeidsmigratie op wijkniveau te bekijken. Zij brachten de opgedane kennis tijdens het landelijke debat arbeidsmigratie in.

Rotterdam hield op het landelijke congres 'Twee jaar na Roemer, en dan..?' twee workshops over hoe je een integrale aanpak EU-arbeidsmigratie opbouwt. Overheden, brancheverenigingen, uitzenders, huisvesters en vakbonden namen hieraan deel. Diverse gemeenten kwamen vervolgens op de lijn om zich te oriënteren op een integrale aanpak in hun eigen gemeente.

Regionale samenwerking

De samenwerking met regiogemeenten verloopt momenteel met name via werkbezoeken en bilateraal overleg. Thema's als huisvesting en werkgelegenheid zijn gemeentegrensoverschrijdend en verdienen stevige impulsen en regionale regie. Wethouder Versnel neemt deel aan de VNG-klankbordgroep EU-arbeidsmigranten en kan dit hier agenderen.

Waar nodig haakt Rotterdam bij regiotafels aan, om de problematiek en integrale aanpak te presenteren en hiervoor steun en samenwerking te zoeken. Bijvoorbeeld in de regiotafel mensenhandel, waar het thema arbeidsuitbuiting in 2023 wordt geagendeerd. En de regiotafel huisvesting, waar in het kader van de op te stellen woonzorgvisies het van belang is, om gerelateerd aan het economische vestigingsklimaat een eerlijkere verdeling van de huisvestingsopgaven voor arbeidsmigranten in de regio te agenderen.

Om de samenwerking met private partijen te verkennen zijn twee dialoogtafels met werkgevers, uitzenders, huisvesters en brancheorganisaties georganiseerd. Bijdragen uit deze sessies zijn verwerkt in de 'Verkenning naar de arbeidsmarkt van werkgevers' die in mei 2022 aan de gemeenteraad is aangeboden. Inzichten uit deze verkenning worden meegenomen in het herziene programma, dat in het tweede kwartaal van 2023 aan het bestuur wordt aangeboden.

Basis op orde in Rotterdam

Beter zicht op de omvang van de doelgroep

In tabellen 1 tot en met 4 wordt de trend getoond van het aandeel EU-burgers in de geprioriteerde wijken, ingeschreven in de Rotterdamse Basis Registratie Personen (BRP). We gaan hierbij uit van inwoners van Midden- en Oost-Europese (MOE) of Zuid-Europese komaf (GIPS)¹. De cijfers betreffen in de BRP geregistreerde burgers van alle leeftijden.

In het actieprogramma wordt met name ingezet op EU-arbeidsmigranten van Midden-, Oost- en Zuid-Europese komaf. De grootste populatie woont in de vier vanuit het programma geprioriteerde wijken. Daar is in 2021 een start gemaakt met de integrale aanpak. Deze inzet is in 2022 gecontinueerd.

¹ Bulgarije, Estland, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slovenië, Slowakije of Tsjechië zijn MOE-landen, en Griekenland, Italië, Portugal of Spanje zijn GIPS-landen.

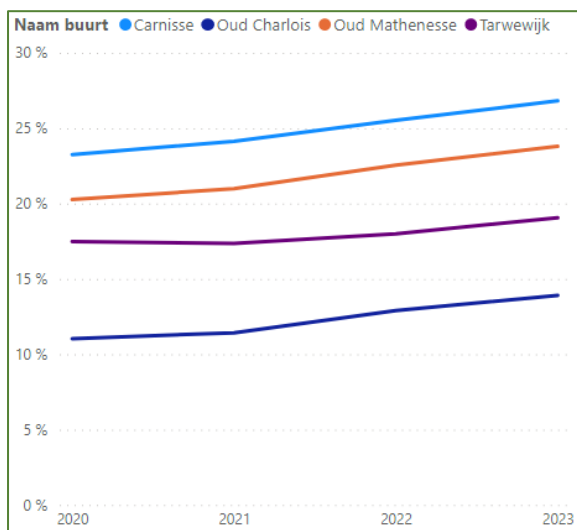
Figuur 1: wijken waar de meeste MOE- en GIPS-landers wonen per 1 januari 2023

Naam gebied	Naam buurt	Jaar	Aantal	EUAM	Perc EUAM
Charlois	Carnisse	2023	11897	3191	26,8 %
Charlois	Tarwewijk	2023	12498	2382	19,1 %
Charlois	Oud Charlois	2023	14068	1957	13,9 %
Delfshaven	Oud Mathenesse	2023	7174	1707	23,8 %
Rotterdam Centrum	Stadsdriehoek	2023	19365	1560	8,1 %
Feijenoord	Bloemhof	2023	14057	1483	10,5 %
IJsselmonde	Groot IJsselmonde	2023	29250	1353	4,6 %
Feijenoord	Hillesluis	2023	12309	1194	9,7 %
Delfshaven	Nieuwe Westen	2023	19520	1158	5,9 %
IJsselmonde	Lombardijen	2023	14734	972	6,6 %
Hoogvliet	Hoogvliet Zuid	2023	23168	893	3,9 %
Charlois	Pendrecht	2023	12762	891	7,0 %
Kralingen-Crooswijk	Struisenburg	2023	5913	866	14,6 %
Feijenoord	Vreewijk	2023	15207	849	5,6 %
Kralingen-Crooswijk	Kralingen West	2023	15856	776	4,9 %
Noord	Oude Noorden	2023	17499	764	4,4 %
Delfshaven	Middelland	2023	11950	743	6,2 %
Charlois	Zuidwijk	2023	13900	734	5,3 %
Delfshaven	Tussendijken	2023	7354	638	8,7 %
Hoogvliet	Hoogvliet Noord	2023	12705	634	5,0 %
Noord	Bergpolder	2023	8275	596	7,2 %

Bron: cluster Dienstverlening, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Ook op 1 januari 2023 is het aandeel ingeschreven MOE- en GIPS-landers nog steeds het grootst in de wijken Carnisse, Tarwewijk, Oud-Charlois (drie wijken in Charlois) en Oud-Mathenesse (Delfshaven). Dit aandeel neemt zowel absoluut als percentueel jaarlijks toe. Ook in 2023 blijven dit de geprioriteerde wijken. Wel zal in het herziene programma worden bekeken in hoeverre een start kan worden gemaakt met inzet in een aantal aandachtswijken.

Figuur 2: percentage MOE- en GIPS-landers in geprioriteerde wijken per 1 januari

Bron: cluster Dienstverlening, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Het percentage MOE- en GIPS-landers op de gehele Rotterdamse populatie bedraagt 5,9%. In een wijk als Carnisse ligt dit percentage inmiddels op 27%.

Figuur 3: percentage ingeschreven MOE- en GIPS-landers in geprioriteerde wijken per 1 januari

Naam buurt	2020	2021	2022	2023
Carnisse	23 %	24 %	26 %	27 %
Oud Charlois	11 %	11 %	13 %	14 %
Oud Mathenesse	20 %	21 %	23 %	24 %
Tarwewijk	17 %	17 %	18 %	19 %
Gemiddelde in focuswijken	17 %	18 %	19 %	20 %

Bron: cluster Dienstverlening, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Figuur 4: uitsplitsing per nationaliteit in geprioriteerde wijken per 1 januari 2023

Land van Herkomst	Carnisse	Oud Charlois	Oud Mathenesse	Tarwewijk
Polen	1377	813	628	897
Bulgarije	715	297	377	555
Portugal	201	210	213	222
Roemenië	177	122	93	136
Hongarije	177	98	57	128
Spanje	101	113	91	91
Griekenland	153	56	71	69
Italië	67	85	65	78
Letland	65	69	36	60
Litouwen	62	45	25	76

Bron: cluster Dienstverlening, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Van de MOE- en GIPS-landers komt verreweg de grootste groep mensen uit Polen, gevolgd door Bulgaren. Dezelfde trend is zichtbaar in alle vier geprioriteerde wijken.

Inzet in de vier geprioriteerde wijken

De meeste EU-arbeidsmigranten wonen in kwetsbare wijken. Het vertrouwen in de overheid is niet groot, en migranten weten de weg vaak niet voor hulp. Rotterdam is daarom in de 4 geprioriteerde wijken (Carnisse, Tarwewijk, Oud-Charlois en Oud-Mathenesse) als overheid zichtbaar aanwezig. Hier bouwen we aan netwerken van sleutelfiguren, en maken gebruik van de kennis, ervaring en inzet van wijkpartijen zoals het welzijnswerk. We bieden gerichte voorlichting en hulp op plekken waar EU-arbeidsmigranten komen: op scholen, bij de huisarts, bij de Poolse winkel. De dienstverlening wordt getrechterd richting de twee infopunten voor EU-arbeidsmigranten in Charlois en Delfshaven.

Ook de uitbreiding van de inzet van EU-migrantenvoorlichters, bouwinspecteurs, Stadsbeheer Team Wonen en het welzijnswerk maakt dat we zichtbaar(der) in de wijken opereren. De integrale samenwerking binnen de gemeente krijgt met de wijkhub vanaf 2023 verder vorm vanuit Wijk aan Zet. Hier kunnen we de samenwerking in de uitvoering versterken. Bijvoorbeeld rondom de dienstverlening aan EU-arbeidsmigranten zelf, de organisatie en uitvoering van casuïstiek, huisbezoeken en integrale controles met ketenpartners zoals de wijkagent en arbeidsinspecteur.

Behoefte aan maatwerk

In 2022 is het vraagstuk van de wijze waarop het beleid beter op de wensen en behoeften van de EU-arbeidsmigranten kan aanhaken duidelijker geworden. Zo bleek dat taalaanbod in het weekend populair is: welzijns- en taalaanbieder planden 200 taaltrajecten in. Momenteel wordt bekeken op welke wijze het ondersteuningsaanbod waar mogelijk vraaggericht aan te passen is, met inachtneming van opbouw van rechten en plichten. Dit wordt in het herziene programma aangepast.

Klankbordgroepen

Door EU-arbeidsmigranten meer bij de kansen en opgaven van de wijk en hun eigen omstandigheden te betrekken krijgen we meer zicht op hun vragen, wensen en ideeën voor de verbetering van hun leefomgeving. Dit gebeurt onder meer via periodieke klankbordgroepen. Begin 2022 heeft een eerste klankbordgroep met de Bulgaarse gemeenschap uit de Tarwewijk plaatsgevonden. Ook vond voor de tweede keer een klankbordgroep met grotendeels Poolse arbeidsmigranten in Oud-Mathenesse plaats. In deze klankbordgroep lieten we het thema onderwijs aan bod komen, om met hen hierover van gedachten te wisselen en waar nodig het actieprogramma in 2023 op aan te passen.

Communicatie

Communicatie valt grofweg in twee delen uiteen: communicatie rechtstreeks gericht op EU-arbeidsmigranten en communicatie ten behoeve van het programma. Deze twee staan niet los van elkaar. Voor de rechtstreekse communicatie zijn verschillende flyers gemaakt om EU-arbeidsmigranten bekend te maken met de dienstverlening van de gemeente. Daarnaast is een begin gemaakt met het verbeteren van de website voor EU-arbeidsmigranten (www.rotterdam.nl/zo-doen-we-dat). Rotterdam stemt de inhoud van deze website af op die van het Rijk (www.workinnl.nl) en verwijst daarnaar waar mogelijk. Doel is zo helder mogelijke online-informatie voor de EU-migrant.

Communicatie over het programma is ter ondersteuning van de lobbyaanpak en informatievoorziening aan Rotterdammers, partners en professionals. Via de website over het programma (www.rotterdam.nl/euarbeidsmigranten) houden wij hen op de hoogte van de opzet en vorderingen in ons programma. In 2022 brachten we voor onze stakeholders en professionals drie nieuwsbrieven uit, om hen te betrekken bij de Rotterdamse aanpak.

Rechten en plichten

De gemeente heeft in 2022 juridisch inzichtelijk gemaakt welke rechten en plichten gelden voor EU-arbeidsmigranten. Dit betreft in eerste instantie informatie die betrekking heeft op zelfredzaamheid vanuit de Wmo, de Participatiewet, de Onderwijswet en de Jeugdwet. Vervolgens is dit aangevuld met regels die van invloed zijn op het leven in brede zin van de arbeidsmigrant zoals huisvesting. Deze informatie wordt omgezet in communicatiemateriaal voor arbeidsmigranten en voor professionals binnen en buiten de gemeente.

Positieve beeldvorming

De komende tijd wordt de wijkgerichte en doelgroepgerichte communicatie stevig neergezet. In wijken waar veel arbeidsmigranten wonen ondersteunt communicatie de onderlinge dialoog en het verbeteren van het beeld dat bewoners en EU-arbeidsmigranten van elkaar hebben.

Inspiratiesessies

Om het samenwerken blijvend te stimuleren is onderlinge kennismaking en kennis opdoen van elkaars werkzaamheden van groot belang. Daarom zijn in 2022 diverse inspiratiesessies georganiseerd. De eerste netwerkbijeenkomst stond in het teken van de uitkomst van het

fenomeenonderzoek. Onderzoeksbureau Risbo hield in de wijken waarin dit onderzoek heeft plaatsgevonden een presentatie over de uitkomsten en aanbevelingen. Ook zijn er twee netwerkborrels georganiseerd, om de informele ontmoeting en samenwerking te stimuleren.

Onderzoek

In 2022 zijn er drie onderzoeken over arbeidsmigratie in Rotterdam gepubliceerd:

- 1) Gescheiden werelden, een [fenomeenonderzoek](#) naar EU-arbeidsuitbuiting, veiligheidsbeleving en sociale cohesie in Carnisse, Oud Charlois en de Tarwewijk (Risbo);
- 2) [Eindrapportage](#) Verkenning naar de arbeidsmarkt voor EU-arbeidsmigranten in Rotterdam (gemeente Rotterdam);
- 3) Kwetsbare positie arbeidsmigranten: eerder ingrijpen nodig' ([IVO](#)).

Het derde onderzoek betreft een studie naar de situatie van dakloze EU-arbeidsmigranten in de G4 steden en Eindhoven, waar Rotterdam actief aan mee heeft gewerkt.

Organisatie

Sinds 1 juli 2021 is een programma-organisatie voor de jaren 2021-2025 ingericht met zes actielijnen, onder regie van een programmamanager en onder verantwoordelijkheid van een programmadirecteur. In het programmateam zijn alle gemeentelijke clusters vertegenwoordigd. Elke actielijn is qua regie belegd waar dat het meest aansluit op het primaire proces van het betreffende organisatieonderdeel. Jaarlijks wordt bekeken welke elementen nog programmatisch moeten worden benaderd, en welke (delen van) actielijnen in de staande organisatie kunnen worden geborgd. Medio 2023 wordt de gemeenteraad met het aangescherpte programma over de stand van zaken geïnformeerd.

Samenhang met andere programma's

In 2022 is de samenwerking met stedelijke programma's verder verstevigd, zoals Wijk aan zet, Goed Huren en Verhuren, Woonoverlast en de Aanpak Ondermijnende Criminaliteit.

Financiën

Voor de duur van 4,5 jaar heeft Rotterdam aanvullend budget van in totaal € 3 miljoen beschikbaar gesteld voor de uitvoering van het integrale actieprogramma EU-arbeidsmigranten. In de Voorjaarsnota 2021 is het budget voor 2022 (€ 677.446) toegekend. De inzet voor actielijn 4 wordt vanuit programma Goed Huren en Verhuren gefinancierd, zoals de inzet van bouwinspecteurs en gemeentelijke handhavers. Dit budget is t/m 2023 veiliggesteld; hierover is de raad in de tweede voortgangsrapportage Goed Huren en Verhuren geïnformeerd.

Overkoepelend

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Werkbezoek van ministers Van Gennip en De Jonge helpt de stedelijke opgaven rond arbeidsmigratie zichtbaar te maken, en wetgeving aan te scherpen;
- Driedaagse sessie vanuit Eurocities over EU mobile citizens in Rotterdam zet arbeidsmigratie bij dit stedennetwerk op de kaart;
- Doorlopende media-aandacht, zoals een artikelreeks van het AD-RD en diverse mediaberichten op Rotterdam Rijnmond, genereert grotere bekendheid over de problematiek en aanpak;
- In 2022 zijn er 10 werkbezoeken georganiseerd om het arbeidsmigratievraagstuk zowel regionaal als (inter)nationaal te agenderen en samenwerking te organiseren.

Actielijn 1 Zichtbare overheid

In de vier wijken waar veel EU-arbeidsmigranten wonen is de in 2021 gelegde basis verder verstevigd of waar nodig bijgesteld. Zo heeft groepsvoorlichting een prominentere plek binnen de aanpak gekregen en zijn belangrijke stappen gemaakt in het bereiken van EU-werkers via sleutelfiguren. Ook is geïnvesteerd in het vormgeven van een “zichtbare overheid”, samen met andere in- en externe disciplines. Het toegenomen bewustzijn en de bereidheid om bij te dragen is hoopgevend, maar zal de gehele programmaperiode gevoed moeten worden.

Informatie voorafgaand aan vertrek

De landelijke website www.workinnl.nl is voor aankomst in Rotterdam de belangrijkste website waar EU-arbeidsmigranten een beroep op kunnen doen. Omdat deze site relevante informatie bevat, ook voor de in Rotterdam gevestigde EU-werkers, wordt hier ook bij verblijf in Rotterdam geregeld naar verwezen. Via www.rotterdam.nl/zo-doen-we-dat wordt de EU-migrant op lokaal niveau verder wegwijs gemaakt. Goede informatieverstrekking blijft vanuit het programma een belangrijk gespreksonderwerp in de contacten met ministeries, regiogemeenten en stakeholders zoals de ambassades.

Inzicht krijgen in en samenwerken met netwerken van arbeidsmigranten

De migrantenvoorlichters zijn goed bekend met de wijknetwerken, in het bijzonder in de wijken met het grootste aandeel EU-migranten. Waar het gaat om arbeidsmigranten-netwerken is veel winst geboekt maar ligt de situatie genuanceerder. De organisatiegraad onder veel EU-arbeidsmigranten is laag en er zijn vanwege de diversiteit aan nationale en culturele achtergronden verschillende behoeften aan de wijze waarop migranten met een gelijke achtergrond zich tot elkaar of anderen verhouden.

Sleutelfiguren

Er is actief ingezet op de werving van actieve bewoners onder de EU-migranten, die van betekenis willen zijn voor hun omgeving en zo een ambassadeursrol kunnen vervullen. Tegelijkertijd zijn er binnen de Poolse en Bulgaarse gemeenschap meerdere sleutelfiguren gevonden met een relatief groot bereik onder EU-migranten. Het beste voorbeeld is wellicht de

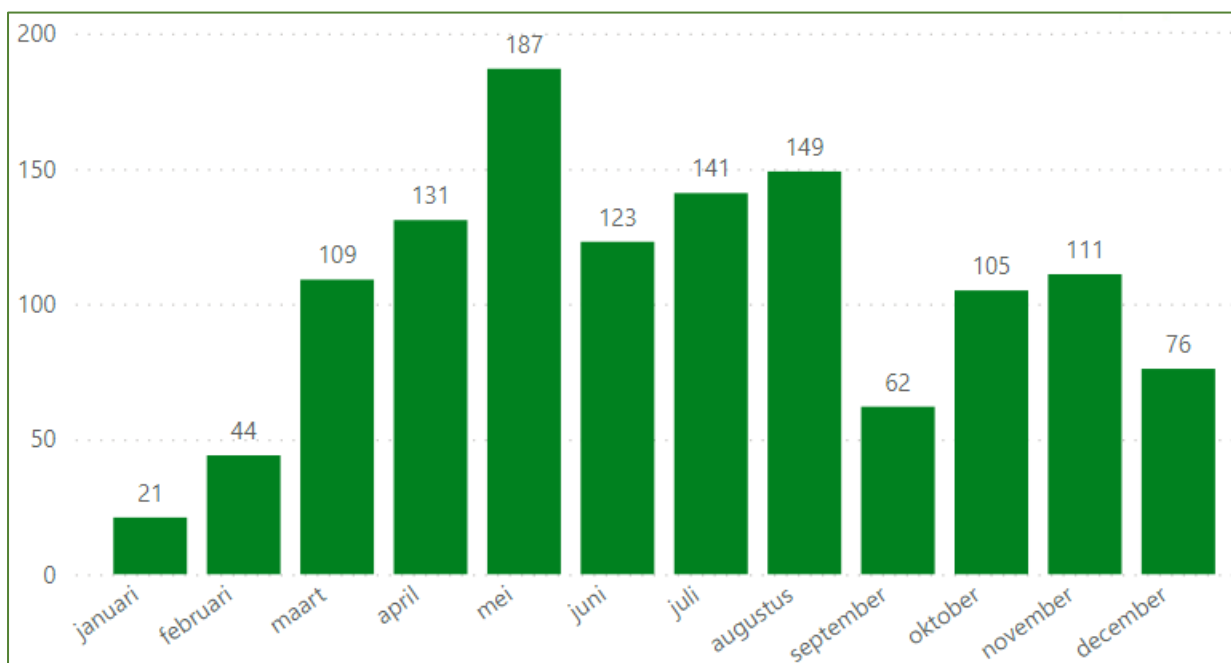
Bulgaarse sleutelfiguren, waar het tot dan toe aan ontbrak. De culturele achtergronden zijn divers onder de Bulgaren. Slechts een klein deel werd hierdoor bereikt. De kennismaking met deze nieuwe sleutelfiguren biedt kansen op het in één keer aanspreken van grotere groepen, wat gezien het forse aantal in Rotterdam woonachtige EU-migranten hard nodig is.

Wekelijks ontmoet op Zuid een groep potentiële sleutelfiguren elkaar om zich de Nederlandse taal eigen te maken en zich te verdiepen in relevante thema's die zelfredzaamheid bevorderen. Dit traject krijgt in 2023 navolging in Rotterdam West.

Infopunten

De twee in 2021 geopende infopunten vormen een laagdrempelige voorziening voor de EU-migranten. Deze infopunten blijken in het bijzonder gevonden te worden door mensen die kampen met meervoudige complexe problemen. Infopunten zijn een belangrijke eerste ingang, maar zijn zeker niet de enige benodigde inzet om een toenemend vertrouwen te genereren en een beter bereik onder de EU-werkers te bewerkstelligen. Ook andere partijen worden daarom betrokken in het informeren van arbeidsmigranten over welke rechten en plichten zij opbouwen.

Figuur 5: aantal unieke klantcontacten in de twee informatiepunten voor EU-arbeidsmigranten in 2022

Bron: cluster Dienstverlening, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Bovenstaande cijfers tonen de inzet die sinds mei 2022 op stoom is gekomen met de aanstelling van medewerkers van het informatiepunt. Beide infopunten zijn 3 uur per week open, in Charlois op maandag van 16.00-19.00 uur en in Oud-Mathenesse op woensdag van 16.00-19.00 uur. Buiten de open spreekuren wordt op afspraak gewerkt.

Samenwerking in casuïstiek

Onze investeringen hebben geleid tot meer samenwerking in vraagstukken waar arbeidsmigranten mee te maken hebben. Zo wordt de samenwerking van de EU-voorlichters met de wijkteams, de Vraagwijzer en disciplines die zich bezighouden met voorkomen van uitbuiting en huisvestingsproblematiek, uitgebreid. Dit geldt ook voor de samenwerking met stichtingen als De Ontmoeting die zich inspannen voor migranten die vastlopen en soms meer

gebaat zijn bij terugkeer naar hun eigen land. Met onder meer de sociaal raadslieden en de externe partij Stichting Je Goed Recht wordt aan juridische vraagstukken gewerkt. Sinds eind 2022 is de samenwerking met WMO-Radar opgestart om meer beeld van de netwerken van EU-migranten te krijgen en deze zo nodig te versterken.

Professionals deskundig maken op cultuursensitiviteit en wet- en regelgeving

Gemeentebreed is en wordt ingezet op bewustwording rondom specifieke uitdagingen die er zijn en hoe deze in te bedden in beleid en uitvoering. Er is inzichtelijk gemaakt welke rechten, plichten en mogelijkheden er zijn voor EU-arbeidsmigranten. Uitvoerders van maatregelen en beoordelaars van wet- en regelgeving hebben hierdoor meer inzicht in het recht op voorzieningen en/of de aandachtspunten bij het vaststellen hiervan. De regelgeving is echter complex en aan verandering onderhevig; dit vraagt de komende jaren constante aandacht.

EU-migrant informeren over rechten, plichten en verantwoordelijkheden in Rotterdam

Met een grote frequentie zijn bijeenkomsten georganiseerd met als achterliggend doel om EU-migranten zelfredzamer te maken bij het vinden van de weg in de Nederlandse samenleving. Het ervoor zorgen dat de doelgroep grotendeels uit de afhankelijkheidspositie van derden komt, is een belangrijke sleutel om verandering te brengen in de bestaande situatie. Hierbij is veel aandacht voor rechten en plichten en het belang van het leren van de Nederlandse taal.

Zo zijn er sinds medio 2022 maandelijks 1 of meerdere bijeenkomsten georganiseerd om EU-werkers te informeren over zaken als huurrecht, ziekte en ziektekosten, werk en gezondheid en over algemene bekendheid met rechten en plichten en de dienstverlening die de gemeente biedt. Door intensivering van deze inzet is het bereik onder de doelgroep vergroot. Bij een aantal bijeenkomsten lagen de bezoekersaantallen zelfs boven de 100 mensen.

Deelname aan activiteiten op basisscholen, in de Huizen van de Wijk of aan de organisatie van een wijkevenement zijn benut om de doelgroep te bereiken en wijkbewoners te informeren.

Pilot DigiD balie

In december 2022 is in nauwe samenwerking met actielijn 3 Registratie gestart met de pilot DigiD-Buitenlandbalie. Infopuntmedewerkers benutten deze administratieve handeling als contactmoment om EU-migranten bewust te maken van hun rechten en plichten, het bekend maken met het Infopunt Arbeidsmigranten en te wijzen op de risico's en valkuilen van het zich niet in de BRP inschrijven.

Actielijn 1

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Wekelijkse ontmoeting en deskundigheidsbevordering van sleutelfigurengroepen; geslaagde werving van sleutelfiguren met grote achterban;
- Vergroot bereik onder EU-werkers middels 28 informatiebijeenkomsten in Zuid en West over thema's als huurrecht, verzekering, onderwijs, energietoeslag en zorg;
- Drukbezochte infopunten, waarbij een goed beeld ontstaat van spelende multiproblematiek onder de EU-migranten;
- Versterkte samenwerking van het professioneel netwerk, waardoor dienstverlening toegankelijker wordt voor EU-migranten.

Actielijn 2 Aanpak criminaliteit en uitbuiting

De gemeente wil arbeidsuitbuiting bestrijden door werkgevers die in de stad actief zijn die de regels overtreden te achterhalen. Ook de netwerkpartners (bijvoorbeeld verhuurders van woonruimte) van deze werkgevers worden in beeld gebracht. Waar de gemeente zelf bevoegdheden heeft zal worden beboet, vergunningen geweigerd of ingetrokken. Door samenwerking te zoeken met andere overheidsinstanties en inspecties wordt gezamenlijk getracht overtreders aan te pakken, met als doel het eerlijk behandelen van arbeidsmigranten in Rotterdam en omgeving.

Samenwerking in de aanpak arbeidsuitbuiting

De officiële definitie van arbeidsuitbuiting is: een persoon wordt gedwongen tot het verrichten van arbeid. Deze arbeid vindt plaats onder mensonterende omstandigheden, leidt tot (vrijheids)beperkingen voor de werknemer en inkomsten moeten vaak worden afgestaan aan de werkgever. De Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA) kan overtreding van relevante wetgeving bestuursrechtelijk behandelen en boetes uitdelen. Gemeenten kunnen de NLA daarbij helpen, omdat signalen te vinden zijn in onze straten. Veel collega's van de gemeente Rotterdam zijn in het afgelopen jaar bewuster geworden van hun rol in deze, doordat vanuit het programma gesprekken, training en gezamenlijke controles zijn opgezet.

Regiotafel en regionale monitor Mensenhandel

De regionale monitor Mensenhandel komt voort uit de regiotafel Mensenhandel, en heeft als doel beter inzicht te krijgen in de aard en omvang van de verschillende verschijningsvormen van mensenhandel, waaronder arbeidsuitbuiting. De eerste monitor is in 2019 verschenen. De gemeente Rotterdam is trekker van de werkgroep voor de monitor voor 2022, die in het tweede kwartaal van 2023 zal worden aangeboden aan de gemeenteraad. In deze editie zal arbeidsuitbuiting een prominente plek krijgen. Het doel van de regiotafel is tevens om de aanpak aan te scherpen in alle gemeenten van de regio: verbeteren van het zicht op aard en omvang van arbeidsuitbuiting, bevorderen van regionale samenwerking, communicatie en bewustwording creëren, signaleren en melden, aanpakken van partijen die arbeidsuitbuiting faciliteren en van mensenhandelaren en preventie en zorg bieden voor slachtoffers.

Training en voorlichting

In het afgelopen jaar hebben alle toezichthouders van Stadsbeheer team Wonen training gehad van de NLA. Als een toezichthouder in een woning is voor een BRP-controle, kan ook gevraagd worden of het goed met de bewoner gaat, voor wie zij werken en waar zij werken. De staat van de woning kan worden bekeken en vragen of de bewoner een arbeids- en huurovereenkomst heeft en zo ja, of die mag worden bekeken. Signalen van (arbeids)uitbuiting worden op deze wijze eerder opgemerkt. Deze trainingen waren aanvullend op de reguliere opleiding die deze toezichthouders al krijgen en zijn nu onderdeel van de opleiding. De 4 extra fte voor SB Team Wonen die inzet plegen op het programma EU-arbeidsmigranten is sinds een jaar verdeeld over 12 collega's, die al veel expertise op het gebied van signaleren van uitbuiting hebben opgedaan. Zij zien dus steeds beter waar op gelet moet worden, en nemen hun nieuwe collega's ook weer mee in hun werkwijze.

Oekraïne

De instroom van vluchtelingen uit Oekraïne en huisvesting in gemeentelijke en particuliere opvang heeft tevens meer bewustwording van mogelijkheid tot uitbuiting opgeleverd bij collega's. In het in maart 2022 geopende Oekraïnehuis is in april een balie geopend door Hallo Werk! Deze balie is onderdeel van de gemeente Rotterdam. Doel is de mensen die willen werken informeren over rechten en plichten, hoe het werkt in Nederland en aan een betrouwbare werkgever koppelen. In december 2022 hebben locatiemanagers, wijkteams en medewerkers van de Vraagwijzer training op signalering van uitbuiting gekregen van de NLA en Humanitas.

Wetgeving

Op basis van artikel 273 WvS kan arbeidsuitbuiting via het Openbaar Ministerie tot strafrechtelijke vervolging leiden. Dit moeizame traject wordt te weinig toegepast omdat het niet vaak tot succes leidt. Er is gelobbyd op aanpassing van deze wet en de gemeente Rotterdam heeft informeel input geleverd. De gemeente zal ook reageren op de internetconsultatie in maart 2023. Naar verwachting wordt de wet eind 2023 geformaliseerd. Belangrijkste wijziging is dat mensenhandel eerder kan worden bewezen en niet als 'ernstige benadeling' met een lagere strafeis wordt afgedaan.

Wat ook zou kunnen helpen in de strijd tegen arbeidsuitbuiting is de wijziging WAADI (wet allocatie arbeidskrachten door intermediairs), die 1 januari 2025 in werking moet treden. Deze certificeringsplicht en de controle daarop moet ervoor zorgen dat het aantal arbeidsbemiddelaars afneemt en de kwaliteit toeneemt. Rotterdam trekt samen op met Den Haag, Westland en de VNG om de conceptwet aangepast te krijgen; de gemeenten zijn niet tevreden over de inhoud van de wijzigingen. Het moet wel een effectieve wijziging zijn die in de praktijk echt zorgt voor veel minder malafide arbeidsbemiddelaars. In het zomerreces heeft de gemeente Rotterdam een uitgebreid antwoord op de internetconsultatie van deze wetswijziging ingediend. Op basis van deze consultatie is overleg opgestart over gegevensdeling tussen gemeenten en relevante partijen, zoals het landelijk Bureau Bibob en de NLA; één van de belangrijkste punten die de gemeente Rotterdam aangevuld wil zien in het wetsvoorstel.

Controles

De projectleider arbeidsuitbuiting organiseert controles op bouwlocaties met de NLA. Veel misstanden zijn aangetroffen in Delfshaven, Charlois en Noord. In 2022 zijn er 8 controles geweest waarbij 51 grotere en kleine bouwlocaties zijn bezocht. Op 7 locaties werd conform regelgeving gewerkt, op 20 locaties werd op dat moment niet gewerkt en op 24 locaties zijn overtredingen (o.a. niet voldoen aan Wet Minimumloon, overtreding Arbeidstijdenwet) en misstanden (zoals slapen op de werkplek of een onveilige bouwplaats) geconstateerd.

Handhavers en inspecteurs Bouwen en Wonen ondersteunen deze controles en geven opvolging aan geconstateerde overtredingen van het Bouwbesluit en diverse vergunningen. De collega's delen hun ervaringen binnen hun eigen teams, waardoor er meer meldingen komen uit de hele stad. Ook pakken zij zelf meer zaken op. De bewustwording kan echter nog beter; hier wordt de komende jaren verder in geïnvesteerd.

Ook zijn er 2 integrale controles in grote woonlocaties georganiseerd, waar het vermoeden is dat arbeidsmigranten alleen als verdienmodel worden gezien. Hierbij sluiten de politie, de Afdeling Vreemdelingenpolitie, Identificatie en Mensenhandel (AVIM) en NLA aan. Hier komen weer cases uit. Het valt hierbij op dat de meeste bewoners niet staan ingeschreven in de BRP, terwijl zij dit wel willen. Vaak geeft de verhuurder aan dat inschrijven niet mag en weten de bewoners dus niet beter. De gemeente zorgt dan ter plekke voor inschrijving indien mogelijk. Deze controles kunnen ervoor zorgen dat we stap voor stap meer inzicht krijgen in het aantal arbeidsmigranten in de stad. Punt van aandacht bij deze acties is de bevoegdheid tot handhaven binnen de gemeente in panden waar wel gewoond wordt maar die volgens het bestemmingsplan een andere bestemming hebben. Hier wordt juridisch onderzoek naar gedaan, om het gemeentelijk handelingsperspectief beter in beeld te krijgen.

Dankzij deze controles en controles naar aanleiding van meldingen of waarnemingen van collega's zijn er 211 signalen uitgelopen waarvan 45 zijn doorgeleid naar de NLA. Via Team Aanpak Ondernijning van Directie Veiligheid worden deze besproken met de NLA, die in de meeste gevallen nader onderzoek instelt. Redenen om geen onderzoek in te stellen zijn 'geen werkgever bekend' of 'uitbuiting niet vast te stellen omdat personen niet werkend zijn aangetroffen'. Overige signalen zijn zelf opgepakt.

Actielijn 2

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- De samenwerking met de Nederlandse Arbeidsinspectie is geïntensiveerd. De gemeente faciliteert controles op bouwplaatsen en levert een toenemend aantal signalen van arbeidsuitbuiting aan. Ook wordt van gedachten gewisseld over projecten die arbeidsuitbuiting tegen kunnen gaan;
- Meerdere trainingen in signalen van arbeidsuitbuiting en waar deze kunnen worden gemeld aan verschillende afdelingen binnen de gemeente, direct toepasbaar in het dagelijks werk;
- Succesvolle lobby voor rol gemeenten in certificeringsplicht voor uitzendbureaus;
- Uitbreiding controles op bouwlocaties en in woonpanden met als doel betere woon- en werkomstandigheden voor de arbeidsmigrant.

In gesprek met Gabriela Zablocka

"Ik wilde in Nederland graag als make-up artist aan het werk. Om in theaters te werken." De jonge Poolse Gabriela Zablocka vertelt in goed Engels waarom ze 4 jaar geleden naar Nederland vertrok. Sinds 2,5 jaar woont ze in Rotterdam. Het make-up-werk is er niet van gekomen. "Nu heb ik met mijn Poolse vriend een constructiebedrijfje."

Maar soepel gaat het niet. Haar vriend is momenteel in Polen, hij is ziek. Het harde werken -vaak van 8.00 tot 21.00 uur - eist zijn tol. Gabriela woont nu alleen in een dure huurwoning in Rotterdam-Zuid, met hoge energielasten. "Ik heb gelukkig gespaard en mijn ouders steunen me vanuit Polen."

Ze vertelt dat ze door twee verschillende boekhouders is opgelicht. Dat heeft haar veel geld gekost en het heeft haar ook bang gemaakt. Het vertrouwen in mensen is aangetast. En door dat gedoe is ook het vertrouwen van klanten in hun bedrijf weg. Gabriela is nu even gestopt met het werk. "Ik ging naar de politie, maar daar vertelden ze me dat het geen criminele zaak was. Onbegrijpelijk voor mij". En ook bij de gemeente verliep het contact eerst niet soepel. Totdat een medewerker haar zo'n 5 maanden geleden verwees naar EU-voorlichter Kinga Sterkowicz (die is aangenomen vanuit het programma EU-arbeidsmigranten).

"Kinga helpt me om zaken te regelen. Ze gaat soms ook mee naar een afspraak en staat altijd voor me klaar. Ze praat niet alleen, maar doet ook echt wat. Dankzij haar volg ik nu sinds een paar weken ook Nederlandse les."

"Het belangrijkste is dat ik een goede boekhouder vind. Iemand zo betrouwbaar als Kinga", zegt ze met een glimlach.

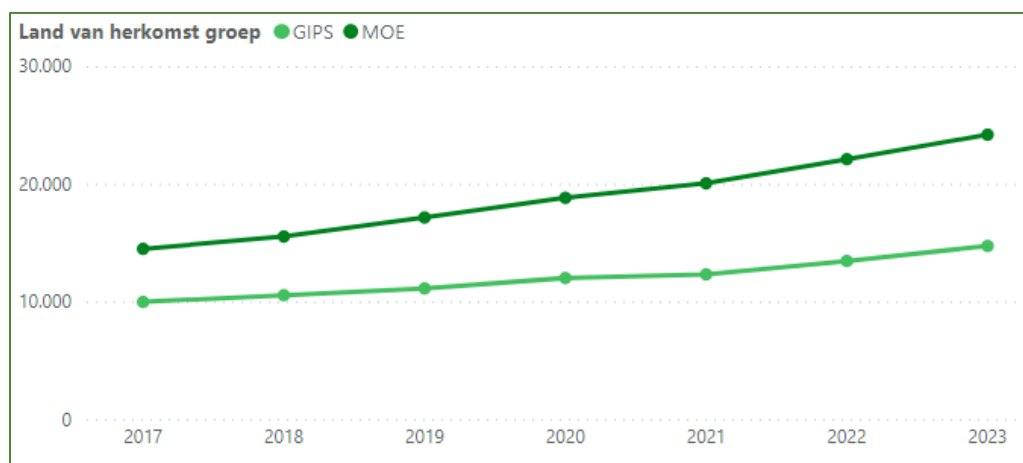
Actielijn 3 Registratie

Door in te zetten op de verbetering van de registratie van arbeidsmigranten komt er meer zicht op waar deze mensen wonen en kan ook de toegang tot informatie en dienstverlening van de overheid aan de groep arbeidsmigranten gerichter en beter worden georganiseerd.

Inschrijving in de Basis Registratie Personen (BRP) Rotterdam

Ondanks het (economische) belang van arbeidsmigranten is het voor de Nederlandse overheid niet mogelijk om accuraat vast te stellen hoeveel arbeidsmigranten er in Nederland per gemeente verblijven. Onderstaande cijfers betreft enkel de EU-populatie van MOE- en GIPS-landers uit de BRP van de gemeente Rotterdam. Het aantal geregistreerde EU arbeidsmigranten neemt gestaag toe. Het eventuele verband tussen de stijging en de activiteiten van het actieprogramma is niet onderzocht. Hierdoor kan niet gesteld worden dat de stijging van het aantal geregistreerde EU-burgers mede het gevolg is van het programma.

Figuur 6: ontwikkeling ingeschreven MOE- en GIPS-landers in Rotterdam per 1 januari

Bron: cluster Dienstverlening | Kwaliteit BRP, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

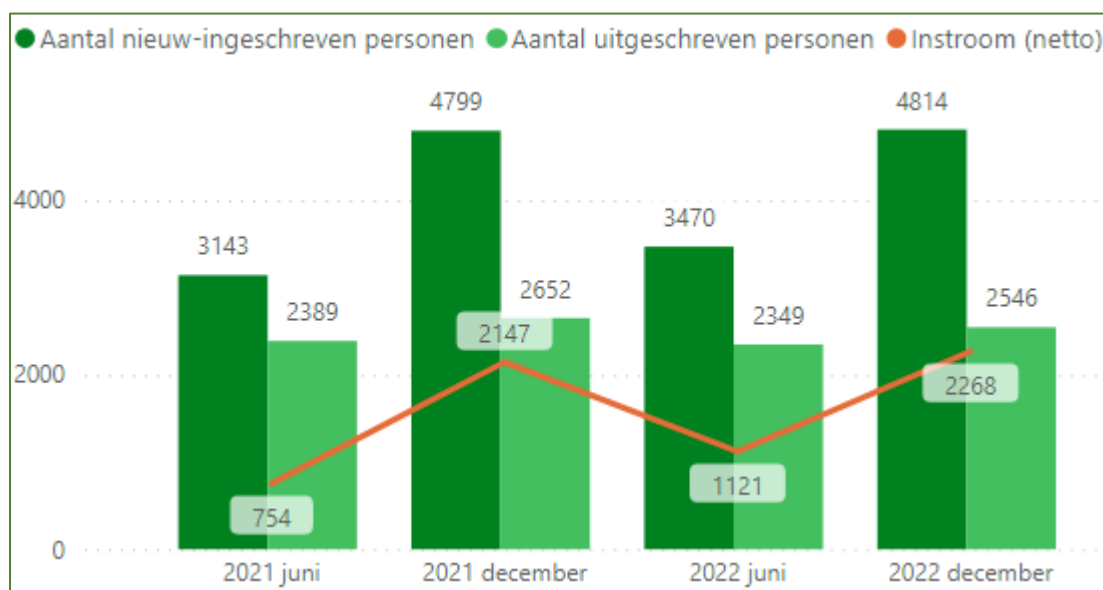
Figuur 7: aantal in de Rotterdamse BRP ingeschreven MOE- en GIPS-landers per 1 januari

Land van herkomst groep	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MOE	14.474	15.523	17.141	18.815	20.049	22.100	24.184
Polen	7.528	8.141	8.945	9.636	10.096	10.966	11.660
Bulgarije	2.723	2.895	3.160	3.537	3.902	4.346	5.000
Roemenië	872	1.054	1.293	1.586	1.761	2.035	2.380
Hongarije	1.106	1.119	1.179	1.267	1.343	1.488	1.608
Litouwen	585	596	654	715	698	770	844
Letland	446	459	539	616	683	784	848
Kroatië	434	438	472	528	591	622	669
Slowakije	338	363	415	422	442	521	574
Tsjechië	196	200	209	208	218	235	266
Slovenië	129	138	143	152	161	169	165
Estland	117	120	132	148	154	164	170
GIPS	9.960	10.535	11.109	11.995	12.303	13.444	14.721
Portugal	4.001	4.075	4.180	4.399	4.407	4.676	4.937
Spanje	2.483	2.615	2.759	2.968	3.064	3.398	3.777
Italië	2.032	2.270	2.484	2.778	2.874	3.175	3.482
Griekenland	1.444	1.575	1.686	1.850	1.958	2.195	2.525
Totaal	24.434	26.058	28.250	30.810	32.352	35.544	38.905

Bron: cluster Dienstverlening / Kwaliteit BRP, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Onderstaande grafiek laat het aantal in- en uitschrijvingen in de BRP zien, met hierin ook de halfjaarlijkse fluctuaties verwerkt.

Figuur 8: aantal in- en uitgeschreven MOE- en GIPS-landers

Bron: cluster Dienstverlening / Kwaliteit BRP, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Landelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de registratie

Aanpassing wet BRP

Mede door de lobby van Rotterdam en andere gemeenten is de wet BRP aangepast. Sinds oktober 2022 kunnen van arbeidsmigranten die zich inschrijven als niet-ingezetenen ook vrijwillig de contactgegevens en verblijfsadressen in de Basisregistratie Personen (BRP) worden geregistreerd. Ondanks dat de registratie op vrijwillige basis plaatsvindt, is het een eerste stap in de gewenste richting. Rotterdam blijft zich inzetten voor een verplichte opname van het verblijfsadres in het Register Niet-Ingezetenen (RNI).

De tijdelijke verblijfsadressen worden in 2023 aan de daarvoor geautoriseerde afnemers en gemeenten verstrekt. Hierdoor krijgen gemeenten stap voor stap beter zicht op wie er in hun gemeente verblijft waardoor zij, als arbeidsmigranten daadwerkelijk hun verblijfsadres opgeven, beter beleid kunnen maken en toezicht kunnen houden.

Onderzoek registratie- of meldingsplicht

Op verzoek van Rotterdam en andere gemeenten heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) opdracht gegeven aan een aantal hoogleraren voor een onderzoek naar Europese richtlijnen betreffende registratieplicht. De uitkomst hiervan is dat het **niet** mogelijk is om in de eerste drie maanden van verblijf in een ander EU-land een registratieplicht op te leggen. Wat eventueel wel mogelijk is, is een aanwezigheidsmelding. Hoe dit er uit kan gaan zien wordt vanuit BZK onderzocht. Rotterdam en andere gemeenten zijn nauw betrokken bij dit onderzoek.

Rotterdamse aanpak en pilotprojecten

Opening van het DigiD Lokaal Buitenland

In december 2022 is in samenwerking met de EU-voorlichters het DigiD Lokaal Buitenland geopend op het Zuidplein. Bij het loket is het makkelijker en laagdrempeliger om voor arbeidsmigranten een DigiD aan te vragen. Het is tevens een contactmoment tussen de gemeente en de arbeidsmigrant. Met een DigiD wordt de toegang tot informatie en (digitale)dienstverlening van de Nederlandse overheid aan de arbeidsmigrant verbeterd.

Groepsgewijze inschrijving met medewerking van uitzenders/werkgevers

In 2022 is gestart met de voorbereidingen voor een pilot om groepsgewijze inschrijving met medewerking van uitzenders en/of werkgevers mogelijk te maken. Met deze pilot wil de gemeente kijken of we door groepsgewijze registratie te faciliteren we bereidwillige werkgevers kunnen stimuleren hun werknemers in de BRP te laten registreren.

Registratie van arbeidsmigranten die tijdens huisbezoeken worden aangetroffen

In 2021 is gestart met een pilot om EU- arbeidsmigranten die tijdens huisbezoeken worden aangetroffen te registreren. Inmiddels is deze pilot omgezet naar een regulier proces vanuit Stadsbeheer. De resultaten hiervan staan onder actielijn 4 vermeld.

Actielijn 3

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Aanpassing Wet BRP voor de registratie van de tijdelijke verblijfsadressen en contactgegevens in de RNI;
- Afronding onderzoek registratie-meldingsplicht EU-arbeidsmigranten;
- Opening van het DigiD-loket, om makkelijker en laagdrempeliger een DigiD aan te vragen. Dit is tevens een contactmoment tussen de gemeente en de arbeidsmigrant.

In gesprek met Natalia Tanova

"Ik heb altijd gedacht om terug te gaan naar Bulgarije. Maar door de vermissing van mijn dochter in Rotterdam heb ik dat nog niet gedaan". Met hulp van EU-voorlichter Radostina Dimistrova doet de 59-jarige Natalia Tanova haar verhaal. Ze is 14 jaar in Nederland. Van haar dochter is na 30 december 2010 niets meer vernomen. Ze blijft de hoop koesteren haar weer te zien.

De afgelopen 14 jaar werkte Natalia via veel uitzendbureaus en had ze uiteenlopende banen. Momenteel heeft ze, met moeite, werk via een uitzendbureau. Ze heeft een krantenwijk en verkoopt een straatjournaal. Haar boekhouder aan wie ze haar administratie toevertrouwde bleek niet betrouwbaar.

"Vorig jaar overleed mijn man. Toen stond ik er alleen voor. Ik heb wel veel familie hier. En ik kom veel landgenoten tegen in de kerk." Daar kwam ze ook in contact met de gemeente. Vanuit actielijn 1 van het programma presenteerde een aantal medewerkers zich -op uitnodiging- tijdens een jubileum van de kerk. "Het was druk", zo vertelt Natalia. "Ik nam een visitekaartje mee en daarna ben ik naar het infopunt op de Pleinweg gegaan en sprak ik Radostina. Dat is nu een paar maanden geleden."

Radostina, die ook via het programma aan het werk is als EU-voorlichter, ging met Natalia aan de slag om de aangifte van overlijden van haar man op orde te krijgen en om allerlei zaken rond een zorgverzekering te regelen.

"Ik ben heel blij dat ik haar heb ontmoet. Ze helpt me heel goed in het contact met de gemeente en met andere instanties. En ook anderen, want het is altijd druk op het infopunt en het is er goed georganiseerd", zo besluit Natalia.

Actielijn 4 Huisvesting en leefbaarheid

De inzet gericht op de verbetering van de huisvesting van arbeidsmigranten en de leefbaarheid van de vier geprioriteerde wijken waar de meeste EU-arbeidsmigranten wonen is in 2022 doorgezet. De focus lag op de handhaving van misstanden op het gebied van huisvesting.

Barrière opwerpen voor malafide uitzendbureaus en huisvesters

In 2022 zijn twee wetsvoorstellen aangekondigd waar vanuit het actieprogramma input is geleverd: 'Goed verhuurderschap' en de 'Certificeringsplicht voor uitzendbureaus (aanpassingen wet Waadi)'. Rotterdam heeft hierin de verbinding gezocht met de betreffende ministeries, de VNG en de G4. De verwachting is dat wetsvoorstel 'Goed verhuurderschap' in 2023 zal worden ingevoerd. Dit wetsvoorstel geeft algemene regels voor goed verhuurderschap waar een particuliere verhuurder zich aan moet voldoen. Daarnaast geeft het de gemeente de mogelijkheid om een vergunningsplicht voor de verhuur van woningen in te stellen. De certificeringsplicht voor uitzendbureaus zal pas vanaf 2025 worden ingevoerd; meer informatie hierover is te lezen onder actielijn 2.

Het afgelopen jaar is nauw samengewerkt met het 'Actieplan Goed huren & verhuren'. Er zijn acties uitgevoerd op de handhaving van ongewenste en illegale situaties rondom huisvesting van arbeidsmigranten. Voor de resultaten wordt verwezen naar de [voortgangsrapportage](#) van actieplan goed huren en verhuren.

Keurmerk SNF/ AKF en (samenwerkings-)afspraken

Het afgelopen jaar is bekeken of een samenwerking met SNF kan worden opgezet. Hiervoor hebben gezamenlijke controles en diverse verkennende gesprekken plaatsgevonden. Hieruit kwam naar voren dat de regels van de gemeente en de eisen aan het keurmerk te ver uit elkaar liggen om de samenwerking verder vorm te geven. Wel blijven de gemeente en SNF op regelmatige basis overleg met elkaar voeren.

EU-arbeidsmigranten aandachtsgroep in Rijksprogramma 'Een thuis voor iedereen'

Vanuit het Rijk is het programma 'Een thuis voor iedereen' gelanceerd. Een onderdeel van dit programma is het opstellen van regionale woonzorgvisies waarin regionale afspraken over de huisvesting van kwetsbare doelgroepen, waaronder EU-arbeidsmigranten, moeten worden opgenomen. Vanuit het programma wordt input geleverd aan deze woonzorgvisies. Dit zal in 2023 van start gaan. Het is nog onbekend wie de regie op de regionale verdeling van huisvestingsopgaven voert. De gemeente gaat hiertoe in overleg met andere overheden, en voert waar nodig lobbyactiviteiten uit om dit op nationaal niveau te agenderen.

Integrale aanpak malafide huisvestingspraktijken en verbetering leefbaarheid wijken

In 2022 is de integrale handhavingsaanpak uitgebreid. Samen met actielijn 6 is de samenwerking in 2022 opgestart om buitenslapers en slapers in kelderboxen en schuren aan te pakken. Hiervoor sluiten de inspecteurs van Bouw- en Woningtoezicht maandelijks aan bij de integrale acties van actielijn 6 in de geprioriteerde wijken en wordt buiten deze acties om ook standaard de verbinding opgezocht. Hierdoor zijn de trajecten van handhaving en zorgverlening meer op elkaar afgestemd.

Controles en handhaving op slapers in kelderboxen en schuren

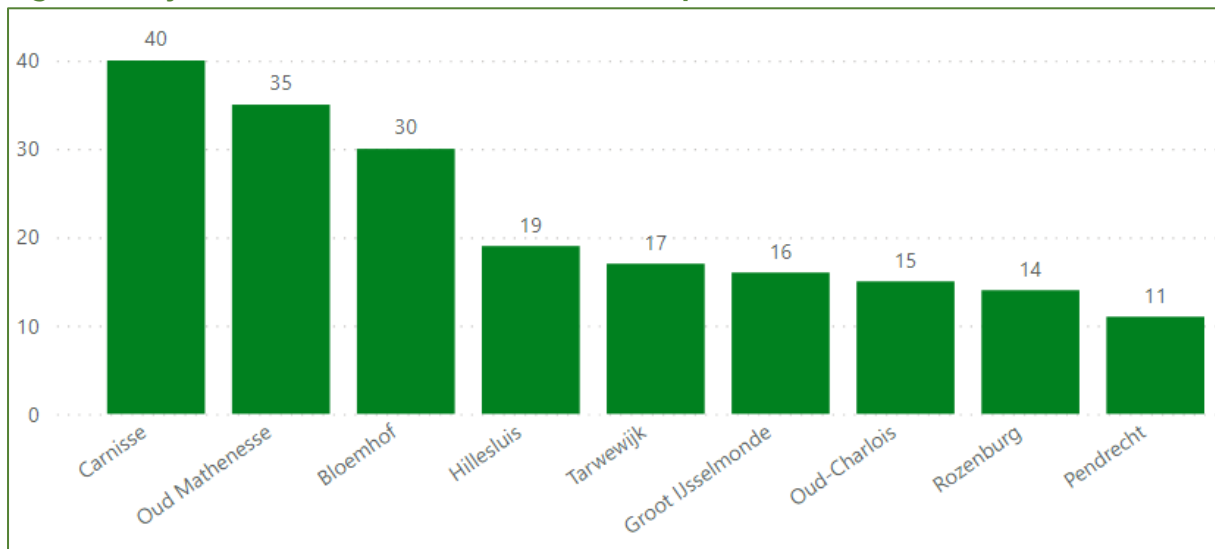
De bouwinspecteurs werken aan de hand van meldingen of signalen en gaan langs bij de voor hun bekende locaties om te controleren op misstanden. Sinds 1 mei 2022 (de start van de samenwerking met actielijn 6) zijn er 30 zaken afgerond waarbij slapers in bergingen en schuren zijn aangetroffen, waarvan 29 zaken via een minnelijk traject. De eigenaar is in deze gevallen aangesproken en gewezen op de situatie. Deze heeft vervolgens zelfstandig maatregelen genomen om de situatie te herstellen en in de toekomst te voorkomen.

Ook trok de gemeente gezamenlijk op met een aantal VvE's aan de Pleinweg om het achterpad en de aanwezige schuren op te ruimen en aan te pakken zodat hier geen slapers meer kunnen verblijven. In één geval is geconstateerd dat een berging welwillend door een eigenaar wordt verhuurd aan arbeidsmigranten. Hierop is een handhavingstraject gestart. Tot tweemaal toe is een dwangsom opgelegd, welke beide zijn verbeurd en worden ingevorderd. Nu worden de vervolgstappen binnen het handhavingstraject bekeken. Op die manier wordt zowel gewerkt aan de leefbaarheid van de wijken als de aanpak van malafide praktijken.

Controle op registratie in de Basisregistratie Personen en overbewoning

Vanuit de vier extra toezichthouders die zijn ingezet ten behoeve van het programma EU-arbeidsmigranten zijn er in totaal 253 meldingen afgehandeld in 2022. In 38 gevallen is geconstateerd dat er te veel mensen woonachtig waren in de woning. Daarnaast zijn er tijdens andere huisbezoeken nog eens 57 gevallen geconstateerd waar te veel EU-arbeidsmigranten woonachtig waren in de woning. Het totaal aantal geconstateerde overbewoningen van EU-arbeidsmigranten komt daarmee op 95. Er zijn 59 verzoeken tot uitschrijving opgemaakt voor mensen die op deze adressen geregistreerd stonden in de BRP, maar hier niet meer woonden. Voor 141 EU-arbeidsmigranten die wel zijn aangetroffen is met toestemming van deze bewoners een 'eerste vestigingsformulier' opgemaakt zodat zij ingeschreven kunnen worden in de BRP. De meeste panden die zijn bezocht liggen in Carnisse, Oud-Mathenesse, Oud-Charlois, Groot IJsselmonde en Bloemhof.

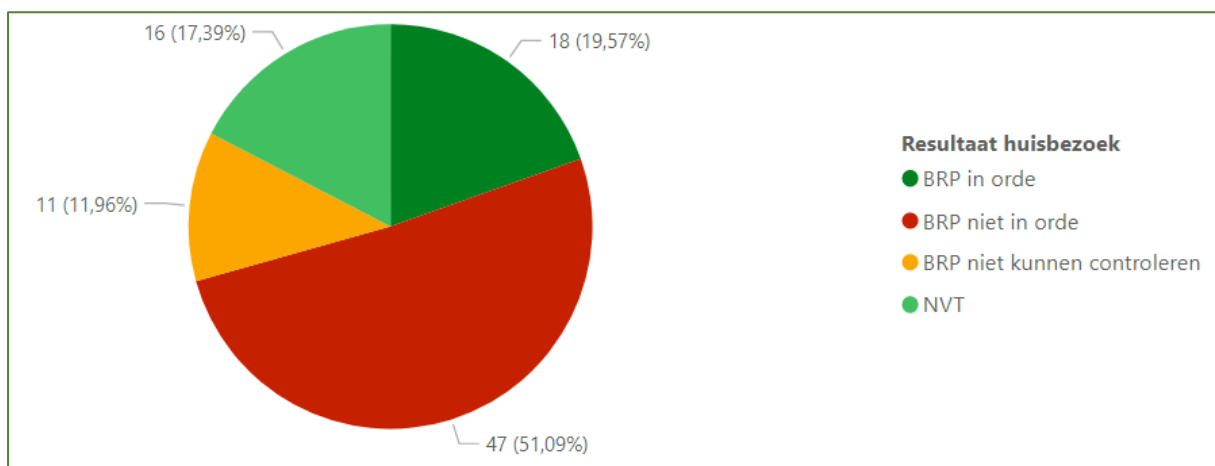
Figuur 9: wijken waarin de meeste huisbezoeken plaatsvonden in 2022

Bron: cluster Stadsbeheer /Wonen, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

De meeste huisbezoeken die vanuit het actieprogramma zijn gecoördineerd vonden plaats in Carnisse en Oud-Mathenesse. Dit betreft alleen de inzet vanuit Stadsbeheer team Wonen.

Figuur 10: percentage huisbezoeken waarin de Basis Registratie Personen op orde is

Bron: cluster Stadsbeheer /Wonen, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Huisbezoeken in geprioriteerde wijken tonen aan dat BRP-registratie bij EU-arbeidsmigranten vaak niet in orde is. Bovenstaande grafiek betreft alleen de BRP-registratie van EU-arbeidsmigranten in de vier geprioriteerde wijken van het programma EU-arbeidsmigranten.

Tegengaan van malafide praktijken door uitzendbureaus, samen met ketenpartners

De inzet rondom het tegengaan van uitbuiting en criminaliteit is in 2022 voortgezet via deelname van de toezichthouders aan de integrale acties om misstanden door uitzenders en huisvesters aan te pakken. De resultaten hiervan staan vermeld onder actielijn 2.

Ook is in 2022 de lobby voortgezet bij het rijk, provincies, brancheverenigingen en regiogemeenten over de regionale inzet van landelijke toezichthouders zoals bijvoorbeeld de Arbeidsinspectie en de Belastingdienst. Daarnaast vindt handhaving plaats op de regels voor kamerverhuur en de opkoopbescherming, zodat de huisvestingspositie van arbeidsmigranten verbeterd kan worden.

Verstorende uitbreiding detailhandel tegengaan

In 2022 is het onderzoek afgerond naar de mogelijkheden van de gemeente om middelen in te zetten om de verstorende uitbreiding van detailhandel tegen te gaan. Hieruit kwam de brancheringsvergunning als enige mogelijkheid naar voren. Daarbij is geconcludeerd dat vanwege praktische uitvoerbaarheid dit middel niet zal worden ingezet. Tegelijkertijd is in 2022 vanuit Team Economie gestart met het actualiseren van het vestigingsbeleid van onder andere detailhandel in bepaalde gebieden en wijken. Hierdoor kan het vestigen van ongewenste detailhandel, zoals slijterijen, worden tegengegaan. Daarnaast vonden in 2022 onder regie van actielijn 2 een aantal integrale controles plaats bij Poolse en Bulgaarse supermarkten ter bestrijding van uitwassen.

Beter zicht op problematiek rondom arbeidsmigranten vanuit huisvesting en wonen

In 2022 is doorgepakt op de bewustwording binnen de gemeente van een goede registratie van casussen. Dit heeft ertoe geleid dat zaken beter geregistreerd worden en dat onderlinge samenwerking tussen verschillende afdelingen gemakkelijker wordt opgestart. Ook wordt gebruik gemaakt van de input van inspecteurs, toezichthouders, wijkhubs en het infopunt EU-arbeidsmigranten om een beter beeld te krijgen van de bestaande problematiek en misstanden sneller te signaleren en aan te pakken.

Oog hebben voor mogelijke ongewenste bijeffecten van onze handhavingsaanpak

Een ongewenst bijeffect van handhaving is dat huurders mogelijk op straat komen te staan. Een voorbeeld hiervan is als te veel personen in een woning aangetroffen worden, personen hun baan verliezen en daarmee hun huisvesting of dat personen uit schuren of kelderboxen worden geweerd. Bij signalen van mogelijke misstanden fungeren de toezichthouders/inspecteurs als tussenpersoon en zorgen voor doorverwijzing of -geleiding van hulpbehoeftige bewoners naar instellingen of instanties.

In 2022 is de samenwerking met zorgpartners zoals Stichting de Ontmoeting en Stichting Barka geïntensiveerd. Met de inspecteurs zijn werkafspraken gemaakt op het moment dat handhaving plaatsvindt. Afgesproken is dat gelijktijdig met het handhavingstraject een zorgtraject wordt opgestart, waarbij per geval wordt gekeken welk van de twee trajecten voorrang verdient. Hierdoor ontstaat maatwerk en wordt een passende oplossing per situatie geboden. De ongewenste bijeffecten van handhaving worden hierdoor zoveel als mogelijk door de gemeente ondervangen.

Samenwerking met andere clusters en programma's

In 2022 is de inzet van de vier toezichthouders vanuit Team Wonen vanuit het cluster Stadsbeheer voortgezet. Hierdoor zijn toezichthouders aanwezig die specifiek zijn belast met het oppakken van zaken die betrekking hebben op EU-arbeidsmigranten. Ook is de samenwerking met Goed Huren en Verhuren voortgezet, waarbij integrale samenwerking is tussen inspecteurs, toezichthouders, eigen huis coaches en het Huurteam om misstanden op de particuliere verhuurdersmarkt aan te pakken. Omdat deze personen actief in de wijk lopen is de meldingsbereidheid groot en komen signalen eerder bij de gemeente terecht, waardoor de gemeente Rotterdam sneller actie kan ondernemen.

Actielijn 4

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Van 251 meldingen gericht op Wonen zijn EU-arbeidsmigranten betrokken;
- Er zijn 95 geconstateerde overboningen van EU-arbeidsmigranten;
- Voor 141 EU-arbeidsmigranten is een 'eerste vestigingsformulier' opgemaakt;
- Er zijn 30 zaken afgerond waarbij slapers zijn aangetroffen in bergingen/ schuren;
- Rotterdam heeft input geleverd op het wetsvoorstel 'Goed verhuurderschap'.

In gesprek met Mariusz Wieczorek

"Ik wil goed werken. Zet me altijd 100 procent in. Maar ik heb gemerkt dat je als een nummer wordt behandeld." Mariusz Wieczorek, een 44 jarige goedlachse Pool, legt in het Engels uit wat hij heeft meegemaakt sinds 2011. Toen kwam hij in Nederland wonen en werken. Hij geeft voorbeelden van onbetrouwbare werkgevers. Maar ook van zijn initiatief om ertegen te vechten.

"Ik kwam erachter dat betalingen niet klopten. En er was een achterstand. Ik kon mijn werkgever niet meer vertrouwen, terwijl ik me altijd volledig voor hem had ingezet. Ik heb een Poolse advocaat gebeld en zij heeft ervoor gezorgd dat ik alsnog mijn geld kreeg."

"Bij mijn laatste werkgever kreeg ik door het werk last van mijn rug. Ik kon niet meer werken. Ik had een goede stoel nodig. Maar de baas regelde dat niet en zei dat ik best aan de slag kon." Mariusz kwam uiteindelijk in 2019 thuis te zitten. Wel met een uitkering, maar met een toenemend gefrustreerd gevoel. "Ik wilde wat doen, nuttig zijn. Thuiszitten is niets voor mij."

Ik kwam in 2017 al eens in contact met een EU-voorlichter, Ewelina. Misschien weet ze dat nog. Maar in 2021, toen het slecht met me ging, zei iemand tegen mijn vrouw dat er aan de Pleinweg taallessen werden gegeven. In het toen net geopende infopunt. Ik ben ernaar toegegaan en ben gestart met Nederlands leren. Het is een moeilijke taal!"

Mariusz weet zijn eigen weg te vinden. Zo heeft hij met zijn vrouw een koopwoning in Rotterdam-zuid. En zocht hij in de moeilijke tijden steun van de vakbond CNV en het UWV die hem goed hielpen. Ook benaderde hij zelf Stichting Barka, die ook in opdracht van de gemeente Rotterdam actief is om dakloze EU-migranten te helpen.

En dat verklaart ook de glimlach op zijn gezicht, die lang is weggeweest. "Ik werk nu 16 uur per week voor Barka, voor het mobiele project. Ik reis door Nederland om arbeidsmigranten te ondersteunen die in nood zijn geraakt, van Vlissingen tot Zwolle. Door mijn eigen ervaringen kan ik mensen verder helpen."

Actielijn 5 Maatschappelijke ondersteuning

Het bieden van maatschappelijke ondersteuning gaat over thema's die arbeidsmigranten in hun dagelijks functioneren raken zoals gezondheid, jeugd, onderwijs, taal, maatschappelijke ondersteuning, zorg en ondersteuning vanuit de participatiewet. Primair doel van deze actielijn is het verhogen van de zelfredzaamheid van EU-arbeidsmigranten. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is het kennen van de rechten en plichten van EU-arbeidsmigranten.

Positie van kinderen van EU-arbeidsmigranten verbeteren

In 2021 hebben de schoolbesturen instemmend gereageerd op het voorstel van de gemeente om onderzoek uit te voeren naar de mogelijke druk op onderwijsinstellingen waar veel arbeidsmigrantenkinderen naar school gaan. De gemeente had die vraag gesteld om werk te maken van de motie "Laat de kinderen niet wachten". Er zijn via de schoolbesturen vijf scholen benaderd en geïnterviewd over kinderen van EU-arbeidsmigranten. Deze scholen bevinden zich in Carnisse, Tarwewijk en Oud-Mathenesse.

Uit het onderzoek kwamen aanknopingspunten voort met als doel de positie van de kinderen van EU-arbeidsmigranten te verbeteren. Een belangrijk aanknopingspunt is het bieden van de juiste informatie ter ondersteuning van de scholen. Dit kan door zowel hen als EU-arbeidsmigranten goed te informeren over het belang van inschrijving in de BRP, waarmee rechten en plichten in de Nederlandse samenleving worden opgebouwd, en over hoe het Nederlandse onderwijssysteem werkt.

Een tweede aanknopingspunt is taal. Schoolbesturen kunnen van de inzet van tolkentelefoons gebruikmaken om met o.a. EU-arbeidsmigranten te communiceren. Dit wordt voorlopig via NPO-gelden betaald, aan scholen die in aanmerking komen voor Schoolzorgteams. Naar verwachting wordt dit aanbod in 2023 ook uitgerold richting alle schakelklasscholen.

Voor de ontwikkeling van het kind is het belangrijk dat de ouders de Nederlandse taal beheersen. In principe kunnen alle Rotterdamse ouders en/of opvoeders gebruik maken van gratis taalonderwijs (vanaf 2023 spreken we over basisvaardigheden). Dit taalaanbod is flexibel in niveaus, lestijden en locaties en behandelt ook het Nederlandse onderwijssysteem, zij het in het Nederlands.

Tot slot zal er in opdracht van het Rijk in 2023 in een aantal steden, waaronder Rotterdam, een onderzoek worden uitgevoerd naar jongeren met een EU-arbeidsmigratieachtergrond. De uitkomsten hiervan worden meegenomen in de verdere ontwikkeling van dit actieprogramma.

Beter zicht op de omvang van de populatie leerplichtige kinderen van EU-komaf

De gemeente heeft geen zicht op deze doelgroep en zal daar naar het zich laat aanzien evenmin pro-actief zicht op krijgen. De reden daarvoor is simpelweg de privacywetgeving:

1. De gemeente krijgt namen van leerlingen zonder BSN via DUO aangeleverd, maar dan met een onderwijsnummer. Daar staat geen geboorteland of nationaliteit bij vermeld;
2. De woongemeente is veelal onbekend bij de RNI registratie. De gemeente mist in dat geval het zicht op de ouders en de jongeren. De jongeren kunnen dan wel daadwerkelijk onderwijs volgen;
3. De gemeente heeft geen zicht op kinderen die niet ingeschreven staan in de BRP en evenmin naar school gaan. Het beeld is wel dat ouders zich er terdege van bewust zijn dat onderwijs van belang is voor de ontwikkeling van hun kind.

In het reguliere beleid is opgenomen dat als sprake is van een melding van schoolverzuim er tussen de onderwijsinstelling en leerplicht wordt afgestemd en leerplicht handelt met als doel het terugleiden van de leerling naar school.

Zorgen dat EU-arbeidsmigranten zelfredzamer zijn binnen de Nederlandse samenleving

Vanuit de bestaande opdrachten taal (t/m december 2022) en welzijn (tot juni 2022) is in 2022 gekeken waar meer focus gelegd kan worden op het bereiken en waar nodig begeleiden van arbeidsmigranten. Zo is er via actielijn 1 aandacht gegenereerd onder de doelgroep wat heeft geleid tot meer ondersteuningsvragen bij Welzijnsaanbieders, de Vraagwijzers en de Wijkteams. Welzijnsaanbieder en taalaanbieders planden in 2022, na twee voorlichtingsavonden, aanvullende taaltrajecten in. Deze extra toeleiding naar de taaltrajecten wordt momenteel geëvalueerd. Dit evaluatieonderzoek wordt in het tweede kwartaal van 2023 opgeleverd, en biedt mogelijk aanknopingspunten om waar nodig in de nieuwe gemeentelijke opdracht basisvaardigheden in overleg met de aanbieders bij te sturen.

Ook is in 2022 werk gemaakt van de nieuwe aanbesteding welzijn 2022-2028. Hierin met wijkanalyses aangegeven wat speelt in de wijken en welke toekomstige ontwikkelingen worden voorzien. In de nieuwe welzijnsopdracht, die sinds juni 2022 geldt, ligt de focus op jongeren, kwetsbare volwassenen en ouderen. Hierin is gevraagd om, in de wijken waar dat relevant is, een meer gerichte inzet op arbeidsmigranten te organiseren.

De welzijnsaanbieder maakt voor 2023 per gebied een werkplan waarin ze aangeven hoe zij hun opdracht willen vormgeven. Het gaat daarbij vooral om het opzetten van netwerken om arbeidsmigranten via sleutelfiguren te bereiken, activiteiten in de huizen van de wijk te organiseren en het signaleren en daarna juist doorverwijzen. Zo zijn EU-arbeidsmigranten bij de aanbesteding basisvaardigheden 2023-2026 uitgelicht als Rotterdammers die moeite hebben met basisvaardigheden.

Een goede aansluiting op zorg en zorgpreventie

In vervolg op de aanpak in 2020-21 is in 2022 ingezet om de GGD rondom covid-19 te ondersteunen bij een analyse van aantallen arbeidsmigranten, het maken van foldermateriaal en het communiceren met bedrijven om arbeidsmigranten te kunnen vaccineren. Ook is diverse keren voorlichting gegeven over gezondheid, zorg, de zorgverzekering en preventie. Andere inzet rond gezondheid krijgt zijn beslag in het aangescherpte actieprogramma van 2023.

Participatiewet

Ingezetenen van Rotterdam kunnen op basis van de Participatiewet aanspraak maken op ondersteuning bij inkomensvoorziening en ontvangen passende dienstverlening om terugkeer naar de arbeidsmarkt mogelijk te maken. EU-migranten die ingeschreven staan in de BRP en daarmee ingezetenen zijn van Rotterdam en beroep doen op dienstverlening vanuit de Participatiewet, worden door de gemeente geholpen. Het percentage EU-migranten van MOE- en GIPS-landen is 2,5% van de totale bijstandspopulatie in Rotterdam.

Figuur 11: MOE- en GIPS-landers met een uitkering per 1 januari

Jaar	Rotterdamers	EU-arbeidsmigranten	Percentage EU-arbeidsmigranten
2021	28.471	655	2,30 %
2022	27.425	649	2,37 %
2023	25.899	636	2,46 %

Bron: cluster Werk & Inkomen, bewerking afd. Onderzoek en Business Intelligence.

Actielijn 5

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Bij de nieuwe opdracht welzijn wordt in de geprioriteerde wijken gestart met specifieke aandacht voor EU-arbeidsmigranten als onderdeel van de werkplannen van de welzijnsaanbieders;
- De aanbesteding basisvaardigheden is bedoeld voor alle Rotterdamers voor wie deze taaltrajecten relevant zijn. Bij de aanbesteding is specifiek aandacht voor EU-arbeidsmigranten gevraagd.

Actielijn 6 Bestendige terugkeer

Sinds corona is een flinke toename geweest in het aantal dakloze EU-migranten. Hiervoor is extra inzet, langdurig en duurzaam, nodig om een afname te realiseren en dakloosheid zoveel mogelijk te voorkomen. Om tot een afname te komen van het aantal dakloze EU-migranten wordt ingezet op bestendige terugkeer, waarvoor een intensieve aanpak is ontwikkeld in nauwe samenwerking tussen zorg- en veiligheidspartijen, zowel op stedelijk als wijkniveau. De inzet is erop gericht om de buitenslapende niet-rechthebbende EU-migranten toe te leiden naar een perspectief: waar mogelijk naar werk of anders terugkeer naar het land van herkomst.

Pilot kortdurende opvang

Als onderdeel van de toeleiding naar perspectief is in juni 2022 de pilot kortdurende opvang aan EU-migranten (maximaal 1 week) gestart. Deze pilot is eind 2022 positief geëvalueerd en sinds 1 januari 2023 duurzaam geborgd, waarbij het aantal opvangplekken uitgebreid is naar 10.

Aantal trajecten gericht op toeleiding naar perspectief

Dankzij de inspanning van alle betrokken partijen is het gelukt om over 2022:

- 221 EU-migranten te begeleiden naar werk;
- 323 EU-migranten terug te laten keren naar het land van herkomst: 249 van deze terugkeertrajecten waren op vrijwillige basis, 74 gedwongen (op basis van dossieropbouw).

Ten opzichte van 2021 betreft dit een toename van 60-70% van het aantal trajecten naar een perspectief. Ondanks deze resultaten zien we helaas ook een continu nieuwe instroom van nieuwe dakloze EU-migranten. Preventie van dakloosheid is nodig om dit probleem bij de bron aan te pakken.

Landelijke aanpak dakloze EU-migranten

In 2022 bracht IVO het onderzoek 'Kwetsbare positie arbeidsmigranten: eerder ingrijpen nodig' uit over de situatie van dakloze EU-migranten in de G4 steden en Eindhoven. Rotterdam werkte actief aan dit onderzoek mee. De uitkomsten van dit onderzoek zijn meegenomen in het landelijke plan dakloze EU-migranten, die in de zomer van 2022 naar de Tweede Kamer is gestuurd. Met dit plan wordt ingezet op een landelijke uniforme aanpak á la de werkwijze in Rotterdam. Dit is belangrijk gelet op de reisbewegingen van de doelgroep tussen de grote steden en om landelijk een bijdrage aan de aanpak te gaan bieden.

Actielijn 6

Bereikte resultaten in 2022 in het kort

- Het aantal trajecten naar een perspectief is met 60-70% toegenomen;
- Publicatie landelijk plan van aanpak dakloze EU-migranten in samenwerking met de VNG en G4;
- Pilot kortdurende opvang aan EU-migranten per 1 juni gestart en eind 2022 positief geëvalueerd en duurzaam geborgd;
- Verdere versterking van de integrale aanpak met de zorg- en veiligheidspartijen.

Colofon

Meer informatie

Informatie over het actieprogramma 'Werken aan een menswaardig bestaan, EU-arbeidsmigranten 2021-2025' is te vinden op: www.rotterdam.nl/euarbeidsmigranten.

Fotografie

Rhalda Jansen/Roel Dijkstra/Erik Fecken/Hans Tak/RTV Rijnmond/gemeente Rotterdam

Uitgave

Gemeente Rotterdam
21 maart 2023